

Nadačnickými penězi **proti korupci**

Řečí bylo dost, důležité jsou činy, apeluje Karel Janeček

Před nedávnem vložil své nemalé peníze do pozoruhodného projektu. Založil vlastní nadaci na podporu vědy a výzkumu. Nyní hodlá investovat další prostředky na vznik druhého nadačního fondu, který má v České republice podpořit tažení proti korupci. Byznysmen Karel Janeček, autor této zajímavé myšlenky, přitom věří, že ve své snaze nezůstane osamocen a podpoří jej i další úspěšní podnikatelé, kteří dělají čisté a férové byznysy.

Karel Janeček

Matematik, podnikatel, vysokoškolský učitel... To je nejstručnější charakteristika Karla Janečka, který ve svém podnikání není v České republice na nikom závislý, tím spíš na státu, neboť jeho společnost obchoduje pouze na zahraničních trzích. Jak by jeho nová nadace měla fungovat? Jak by mohla podpořit boj proti tuzemskému korupčnímu prostředí? Svě vize úspěšný byznysmen předestřel právě v rozhovoru pro *Lobby*.

Co vás k založení nadačního fondu proti korupci přimělo?

Myšlenkou na založení této nadace jsem se zabýval už delší čas. Ale určitě poslední kapkou, která mě donutila něco konkrétního podniknout, byla nová situace na pražské radnici po komunálních volbách. Všeobecně vidím korupci v naší zemi jako jeden ze základních problémů – nejen morálních, ale i ekonomických. Vždyť korupce je zlo, které tuto zemi a její ekonomiku vážně devastuje, zvyšuje deficit státu o desítky miliard ročně, možná se již blíží ke stovce miliard. Nebýt korupce, byl by státní deficit poloviční. A to je základní ekonomický problém, který dopadá úplně na všechny. Jenže řečí o škodlivosti korupce již bylo dost, je třeba konkrétních činů. A právě aktuální situace v Praze byla poslední věcí, která mě k založení nadace dotlačila.

Jak by měla tato nadace fungovat?

Předpokládám, že bude mít dvě složky činnosti. Jedna složka by vytvořila a spravovala archiv veřejných informací o korupci, druhá složka by udělovala ceny a granty lidem, kteří se rozhod-

nou proti korupci zásadním způsobem vystoupit.

Vezměme to popořádku – k čemu bude archiv informací o korupci užitečný?

Problémem této země je, že spousta věcí vyšumí do ztracena. Objeví-li například novinář závažnou informaci o korupci, proběhne to tiskem, dotyčný člověk to nějak ustojí nebo neustojí, ale vše časem vyšumí. Za pět let se korupčník vrátí a funguje dál. Zmíněný archiv, shromažďující zprávy z médií – například od roku 2000 –, by pomáhal novinářům a dalším lidem, kteří chtějí proti korupci vystupovat. Měli by k dispozici web, kde by si zadali jméno a vyjely by jim články o daném člověku. Zdůrazňuji, že půjde výhradně o zprávy z tisku, navíc se bude jednat pouze o státní představitele, o státní úředníky, pracovníky magistrátů, zkrátka osoby, kteří mají co do činění s veřejnými penězi. V žádném případě nechceme řešit podsvětí v naší zemi či nějakého úplatného policistu, jde nám čistě o ekonomicky významnou korupci ve veřejné správě. Na uvedeném webu lidé takřka okamžitě najdou, jak je na tom člověk, který sice třeba hlásá boj proti korupci, ale ve skutečnosti do ní může být namočen. Bez dlouhého hledání na internetu tak lidé zjistí, s kým mají čest.

Co když byl někdo z korupce obviněn neprávem a v dané databázi přesto bude figurovat?

Jak už jsem říkal, bude to jen přehled veřejných informací, nikoliv nějaké naše hodnocení. A veřejné informace je někdy třeba brát s rezervou.

Ředitel a předseda představenstva společnosti RSJ, kterou založil v roce 1995. Zároveň je jejím největším akcionářem. Ve společnosti zodpovídá za obchodování na derivátových burzách. Vytváří matematické modely, stanovuje strategii a podílí se na vyhledávání nových příležitostí. Publikuje v prestižních vědeckých časopisech a přednáší na Matematicko-fyzikální fakultě UK, kterou původně vystudoval. Je rovněž absolventem Bradley University v americké Peorii, kde získal titul MBA in finance. Poté získal titul Ph.D. v oboru Mathematical Finance na prestižní Carnegie Mellon University v Pittsburghu.

Jakou máte představu o fungování druhé nadační složky?

Fond by podporoval odvážné lidi, kteří chtějí proti korupci veřejně vystupovat. Mohou to být investigativní novináři stejně jako právníci, kteří se dostanou k závažným informacím. Problémem je, že lidé, kteří takové informace získají, nemají z toho dosud – anglicky řečeno – žádný upside. Oni riskují, že přijdou o práci, budou mít problémy, někdo na ně pošle finanční kontrolu, stát je může šikanovat... Takže nadace by poskytla přímou motivaci, aby z boje proti korupci měli tito lidé užitek. Fond by mohl například udílet cenu lidem, kteří odhalí závažný případ, doloží ho přímými důkazy a ve výsledku soud dotyčného významného úředníka či politika odsoudí. Nadační fond by rovněž mohl sloužit k podpoře investigativních lidí, kteří jsou třeba ve spojení s Transparency International a potřebují prostředky, aby mohli na odhalování korupce pracovat. K tomuto účelu by mohli od nadace získat potřebný grant.

Proč je u nás situace kolem korupce tak neutěšená? Je to dáno tím, že politici tady nejsou pro politiku samotnou, pro stát a pro lidi, ale jen pro svůj byznys?

Obávám se, že ne všichni, ale většina politiků má tuto motivaci. Já bych jejich snažení nenazýval byznysem, ale krádeží, rozkrádáním veřejných prostředků. Pak jsou v politice lidé, kteří touží po veřejné moci. A konečně je v politice třetí skupina lidí, kteří jsou kombinací obojího. Lidí, kteří jsou v politice kvůli státu, kvůli

tomu, aby něco zlepšili, těch je málo. Myslím, že to hodně souvisí s naším nešťastným předrevolučním obdobím, pravděpodobně to podle mého názoru souvisí rovněž s tím, že byl během ekonomické transformace podceněn její právní a morální rámec. Navíc se do společenského dění promítlo ono staré známé z minulého režimu – kdo nekrade, okrádá rodinu... Ve společnosti zkrátka nebyla dostatečná poptávka po morálních aspektech nebo aspektech poctivého, férového byznysu.

Jste člověk, který má velké zkušenosti s podnikáním v zahraničí.

Tam je situace asi trochu jiná...

Společnost RSJ Algorithmic Trading, v jejímž čele stojím, obchoduje pouze v zahraničí. Náš úspěch je dán i tím, že jsme přišli do styku se zeměmi, kde byznys je z větší části transparentní a férový. To znamená, že jsme jako Češi mohli uspět na světových burzách jen proto, že to jsou naprosto transparentní obchody, transparentní instituce, kde jsou přesně dané algoritmy a jejich fungování. Nepotřebovali jsme nic navíc. Dnes jsme největším obchodníkem na londýnské derivátové burze NYSE Liffe, žádnou protekci jsme nikdy neměli, dokázali jsme to od nuly. Je jasné, že kdyby západní ekonomika fungovala jen zčásti, jako je tomu u nás, tak by naše firma zřejmě vůbec neměla šanci. Z tohoto hlediska západní svět funguje určitě lépe. Samozřejmě, že korupce tam je, nicméně ti střelci, kteří chtějí něco uplatit, hodně riskují. Protože když se na to přijde, jdou sedět. Je to natolik riskantní, že se toho odváží pouze malý zlo-

mek lidí a korupce je problémem v relativně malém měřítku. Není to jako u nás...

Ve sféře tuzemského podnikatelského prostředí existuje mnoho lidí, kteří proti korupci vystupují. Těšila by vás jejich podpora?

Samozřejmě, že úspěšní lidé, kteří nemají s korupcí nic společného, mohou tento nadační protikorupční fond podpořit. Bude to i nepřímý důkaz, že daný člověk je „čistý“. Protože kdyby nebyl, brzy by se to ukázalo. Určité korupční skupiny by proti němu něco vytáhly. Takže ten, kdo v uplácení jede, neodvážil se prohlásit, že jde proti korupci. Fond je zatím moje iniciativa a iniciativa mých společníků ve společnosti RSJ, nicméně mám vizi, že získá i peníze od úspěšných lidí, kteří tím říknou, že jejich byznys je férový, plus od ostatních lidí, kteří budou chtít přispět.

A pokud by vás někdo chtěl podpořit spíš v morální rovině? Má šanci?

Určitě. Za touto iniciativou není žádná lobbistická skupina, takže věřím, že i politici, kteří nejsou v ničem namočení, vyjádří svoji morální podporu.

Jste připraven na kritiku, která může z různých míst přijít? Z médií, od politiků, z byznysu?

Kritiky se vůbec nebojím a jsem připraven vše logicky zargumentovat, pokud by se někdo poku-

sil nadaci napadnout. Dělam ale výhradně čistý byznys, takže nikdo na mě nemůže nic vytáhnout, nemůže na mě nic vymyslet. Snad když někoho naštvu, mohu čekat, že na mě pošle finanční kontrolu. Ať to klidně udělá. Firma RSJ je pod tvrdým regulativním dohledem České národní banky tak jako tak, splňuje nejpřísnější mezinárodní kritéria, takže se není čeho obávat. Upřímně nevím, jaká kritika by se mohla dostavit, a pokud se dostaví, rád se o tom pobavím.

Třeba by mohla kritika zaznít v tom smyslu, že protikorupční fond je z vaší strany určitý populismus...

Nejsem v politice, do politiky v nejbližší době vstup neplánuji a populismus nastává tehdy, když politik káže bludy. Ty já nekážu, jen říkám, že pokud někdo přijde s něčím proti korupci, tak se může ucházet o cenu. Nevidím na tom nic populistického.

To také není můj názor, jen předjímám, co se může vynořit, protože v České republice je možné téměř všechno...

To určitě, ale já jsem otevřen jakýmkoliv diskusím a takových diskusí se nebojím. Přes momentální hlasovou indispozici, kdy mluvím jen jednou hlasivkou, věřím, že i zbývající zdravá hlasivka by jakýkoliv útok na mou osobu zvládla. **Ľ**

Karel Směták

NOVĚ
malonákladový
digitální tisk!

ted
tiskárna expodata-didot

Komplexní proces
výroby tiskovin od předtiskové
přípravy přes CtP až po tisk
a knihařské zpracování.

Tiskárna EXPODATA-DIDOT, spol. s r. o., Výstaviště 1, 648 75 Brno, tel./fax: +420 541 159 159, e-mail: tiskarna@expodata.cz, internet: www.expodata-didot.cz